

2021-249

Ruimtelijk Domein

Contactpersoon Jeroen Harren

Telefoon 06-50126160

E-mail j.harren@nieuwegein.nl

Gemeenteraad Nieuwegein

Postbus 1

3430 AA NIEUWEGEIN

Datum 3 juni 2021

Kenmerk

Zaaknummer

Berichtnummer

Onderwerp Raadsbrief voortgang
warmtetransitie

Geachte leden van de raad,

In februari spraken wij tijdens een Avond van de raad met u over het proces om te komen tot een concept-Transitiesvisie Warmte Nieuwegein. Met deze brief willen wij u informeren over de stand van zaken over de concept-Transitiesvisie Warmte, de verdere planning, en de samenhang van de Transitiesvisie Warmte met een aantal andere warmtetrajecten als aardwarmte, warmtebuffer en regionale energiestrategie U16.

Waarom ontwikkelen we een Transitiesvisie Warmte voor onze stad?

Klimaatakkoord

In september 2017 stemde de gemeenteraad in met de 'Routekaart Energieneutraal Nieuwegein 2040, op weg naar een klimaatneutrale gemeente' (2017-272). In 2019 is het Duurzaamheidsprofiel vastgesteld (2019-283) met een beknopte beschrijving hoe we dat gaan doen. De Transitiesvisie Warmte is onderdeel van de uitwerking van de Routekaart Energieneutraal Nieuwegein.

In navolging van Parijs (2015) is in juni 2019 het nationale [Klimaatakkoord](#) vastgesteld, met daarin meer dan 600 afspraken in verschillende sectoren om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan met 49% ten opzichte van 1990 als doelstelling in 2030, en 95% in 2050. Belangrijk voor onze gemeente zijn de twee klimaattafels uit het Klimaatakkoord; de klimaattafel Gebouwde Omgeving (duurzame warmte) en de klimaattafel Elektriciteit (duurzame opwekking elektriciteit).

Om de klimaatdoelen van het Klimaatakkoord zijnde 49% CO₂-reductie in 2030 te halen, moeten we gestaag het tempo van de verduurzaming (CO₂ emissie-reductie) op nationale schaal opvoeren. De afspraak is om tot en met 2030 1,5 miljoen woningen en andere gebouwen te verduurzamen. Ook in Nieuwegein kan deze ambitie alleen gehaald worden als we overgaan op het gebruik van duurzame energiebronnen voor zowel de warmtevoorziening als de elektriciteit.

Mogelijke aanscherping Klimaatakkoord

Het Europees Parlement en de EU-lidstaten zijn het in april 2021 eens geworden over een Europese Klimaatwet. Hierin staat een aanscherping van het reductiedoel tot 55% CO₂-reductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050 (100% emissiereductie van broeikasgassen t.o.v. 1990). Het nieuwe Kabinet komt waarschijnlijk met een aanpak hoe het Klimaatakkoord moet worden aangepast om aan te sluiten bij het EU-doel van 55% reductie in 2030.

Grote rol gemeenten in de energietransitie

In het Klimaatakkoord is voor de complexe opgave van de energietransitie en dus ook voor de warmtetransitie een grote rol toebedeeld aan de gemeenten. De weerstand in het land neemt toe door het beeld dat dit van individuele huiseigenaren een grote investering vraagt. Om deze rol te kunnen invullen voert de VNG gesprekken met het Rijk over het op orde krijgen van de randvoorwaarden die van invloed zijn op de reikwijdte en het tempo waarin gemeenten het akkoord kunnen uitvoeren:

- Voorwaarde 1: Gemeenten en hun partners krijgen de juiste bevoegdheden om hun regierol ook daadwerkelijk te kunnen uitvoeren.
- Voorwaarde 2: Het tempo waarin gemeenten met de uitvoering aan de slag kunnen, is afhankelijk van de mate waarin de energietransitie haalbaar en betaalbaar is voor de samenleving. De gemeenten staan voor een zorgvuldig proces om de belangen in de samenleving af te wegen.
- Voorwaarde 3: Gemeenten krijgen een vergoeding voor de toename in hun uitvoeringslasten.

Transitievisie Warmte Nieuwegein

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de woningen en gebouwen in Nederland in 2050 goed geïsoleerd zijn en verwarmd worden met duurzame warmte. Dat moet er volgens het klimaatakkoord toe leiden dat we in 2050 geen aardgas of andere fossiele brandstoffen meer gebruiken in onze gebouwen. Zoals afgesproken in het Klimaatakkoord stelt iedere gemeente een Transitievisie Warmte op waarin we aangeven hoe we invulling geven aan de opgave uit het Klimaatakkoord. Het streven is dat deze visie voor het einde van 2021 wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

In de Transitievisie Warmte Nieuwegein zullen we ingaan op de volgende vragen:

- Hoe zouden we in Nieuwegein via een gebiedsgerichte aanpak het gebruik van aardgas in de gebouwde omgeving de komende 20 jaar kunnen uitfaseren?
- Wat is het voorkeursalternatief voor verwarmen met aardgas?

- In welke gebieden binnen Nieuwegein willen we voor 2025 beginnen - in co-creatie met de bewoners van die gebieden - met deze transitie om te komen tot een gedragen wijkuitvoeringsplan voor het betreffende gebied?

Er wordt op dit moment gewerkt aan de concept-Transitievisie Warmte Nieuwegein, om deze aan uw raad te kunnen voorleggen. In september 2021 willen we dit concept met uw raad bespreken op een Avond van de raad.

Opbouw concept-Transitievisie Warmte Nieuwegein

Om gemeenten te ondersteunen, zijn er algemene richtlijnen meegegeven vanuit het Rijk om een Transitievisie Warmte op te stellen. Hierdoor wordt ook het leren tussen gemeenten van elkaars ervaringen, vergemakkelijkt. Daarom zullen we in de Transitievisie Warmte in beeld brengen wat de huidige situatie in Nieuwegein is ten aanzien van het warmtegebruik, mogelijke maatregelen en alternatieven benoemen en wegen ten opzichte van elkaar, en op basis van deze beschrijvende analyse ook een voorstel doen welke activiteiten we vóór 2025 in de vorm van co-creatietrajecten met bewoners zouden kunnen starten in Nieuwegein.

De Transitievisie Warmte zal worden opgebouwd langs drie sporen, namelijk:

- onze 'uitgangspunten voor de warmtetransitie'
- technisch-economische modellen
- koppelkansen in Nieuwegein

Deze warmtetransitie zal uiteraard bijdragen aan de doelstelling voor Nieuwegein om energieneutraal te worden. Om dit te ondersteunen heeft de raad een duurzaamheidsprofiel vastgesteld in 2020 met uitgangspunten die ook voor het opstellen van de concept Transitievisie Warmte worden gebruikt. Deze zijn verrijkt in gesprekken met stakeholders zoals netwerkbedrijven, lokale energie initiatieven, huurdersvereniging en woningcorporaties over wat voor hen redenen zijn om al dan niet te starten in bepaalde gebieden (zie bijlage 3). Per buurt maken we met modellen een inschatting van haalbare aardgasalternatieven en komen tot het technisch-economische voorkeursalternatief. We onderbouwen zoveel mogelijk met cijfers. Daarnaast identificeren we 'koppelkansen' zoals samenloop met ruimtelijke projecten en lopende initiatieven.

Van deze drie sporen heeft er specifiek op het spoor uitgangspunten participatie plaatsgevonden. Dit is in de Avond van de raad op 25 februari 2021 besproken. De andere twee sporen zijn meer technisch van aard in de vorm van informatie en analyse. In de vervolgfase, wanneer wijkuitvoeringsplannen samen met inwoners uitgewerkt worden, zullen deze analyses verbonden worden aan de mate van herkenning en draagvlak.

In de Transitievisie Warmte volgt uit een combinatie van de uitgangspunten, (voorlopige) voorkeursalternatieven, en mogelijke koppelkansen een logische onderbouwing van activiteiten om voor 2025 mee te beginnen. Deze activiteiten worden aan uw raad ter besluitvorming voorgelegd. Waar het een gebiedsgerichte activiteit betreft is de Transitievisie Warmte slechts het startpunt voor de ontwikkeling om te komen tot een (wijk)uitvoeringsplan.

Na vaststelling Transitievisie Warmte

In de Transitievisie Warmte worden activiteiten voorgesteld waarbij inwoners of organisaties een belangrijke rol in spelen en ook activiteiten waarbij gemeente de belangrijkste rol heeft. De activiteiten in het voorstel die grotendeels of geheel door de gemeente zelf uitgevoerd kunnen worden zullen we zo snel mogelijk na vaststelling van de Transitievisie Warmte starten of vervolgen.

Daar waar het een gebiedsgerichte activiteit betreft zal in het betreffende gebied gestart worden met het in co-creatie met de betreffende inwoners ontwikkelen van het (wijk)uitvoeringsplan. Dit uitvoeringsplan willen we samen met de bewoners, bedrijven, vastgoedeigenaren en eventueel aanwezig corporaties in een proces van co-creatie in het betreffende gebied ontwikkelen. Na vaststelling van het wijkuitvoeringsplan kan de uitvoering ervan beginnen op de afgesproken manier.

Co-creatietrajecten

Het ontwikkelen van de uitvoeringsvorm wordt door het gebied of samen met het gebied gedaan, om zo met hoge betrokkenheid tot een uitvoerbaar plan te komen. De gemeente begeleidt/stimuleert/faciliteert hierin, mede naar de behoefte vanuit de inwoners en andere betrokkenen in het gebied. De verwachte benodigde tijd voor het maken en vaststellen van een wijkuitvoeringsplan tot aan het beginnen met werkzaamheden is enkele jaren.

Figuur 1: mogelijke processtappen van ontwikkeling Wijkuitvoeringsplan na vaststelling Transitievisie tot besluit raad

In de concept Wet collectieve warmtevoorziening (ook bekend als Warmtewet 2.0. Zie hiervoor ook bijlage 2) komt naar alle waarschijnlijkheid een gemeentelijk

aanwilsrecht om aardgasgebieden aan te wijzen die van dat aardgas worden afgesloten. De aankondigingstermijn waarover nu wordt gesproken is 8 jaar. Vanaf het moment van vaststelling van het Wijkuitvoeringsplan door de gemeenteraad begint de periode van 8 jaren waarin het gebied beslissingen neemt en de warmtetransitie voor die wijk / buurt moet worden uitgevoerd.

Er zijn bij de landelijke internetconsultatie van de concept wet veel reacties uit het land ingediend. In de brief van 14 december 2020 schreef Minister Wiebes nog ernaar te streven het wetsvoorstel vóór de Tweede Kamerverkiezingen in 2021 in de ministerraad te behandelen. Dat is niet gebeurd. De behandeling zal waarschijnlijk door de nieuw te vormen regering plaatsvinden.

Natuurlijke momenten aangrijpen

Zoals hierboven aangegeven willen we in de concept Transitievisie Warmte inzichtelijk maken welke koppelkansen we nu zien, bijvoorbeeld met eventuele buurtinitiatieven, het Betere Buurten programma, en initiatieven van huidige en nieuwe warmteaanbieders in Nieuwegein voor een duurzame warmteoplossing. In de ontwikkeling van de wijkuitvoeringsplannen kan dit verder uitgewerkt worden.

Voor de hele stad geldt dat we volgens het Klimaatakkoord tot 2050 de tijd hebben om deze transitie vorm te geven. Onze Routekaart Energieneutraal Nieuwegein zegt 2040. Bovengenoemde verwachte doorlooptijd maakt duidelijk dat het kan zijn dat er straks in meerdere gebieden tegelijkertijd langlopende trajecten plaatsvinden én dat de uitvoerbaarheid op gespannen voet kan komen te staan met het bereiken van de doelstellingen.

Samenhangende ontwikkelingen met de Warmtetransitie

De ontwikkeling van de Transitievisie Warmte raakt ook aan andere onderwerpen, hieronder geven we een beschrijving waar we zien dat de Transitievisie Warmte andere beleidsterreinen raakt en hoe dit zichtbaar wordt.

A) Relatie van de Transitievisie Warmte met andere beleidstrajecten

RES – Regionale Energie Strategie

De RES 1.0 geeft inzicht in grootschalige duurzame opwek van elektriciteit in de regio in 2030 (zon en wind) en inzicht in de potentie van bovengemeentelijke duurzame warmtebronnen in de regio. Ook wordt in de RES 1.0 een gespreksleidraad opgenomen over benutting van de bovengemeentelijke duurzame warmtebronnen wanneer meer gemeenten van die diezelfde bronnen gebruik willen maken (voor de zomer dialoog met de raad over RES U16 1.0; in september raadsbehandeling RES U16 1.0);

B) Relatie van Transitievisie Warmte met Routekaart Energieneutraal Nieuwegein 2040

De concept Transitievisie Warmte beoogt aan te sluiten bij twee van de vijf Routes in de Routekaart Energieneutraal 2040.

De *Route Energiebesparing* richt zich op het verlagen van de energievraag van de gebouwde omgeving. Het opgerichte energieloket JouwHuisSlimmer.nl en de prestatieafspraken met de woningcorporaties zijn hier een uitwerking van.

De *Route Duurzame Warmte* richt zich op het organiseren van een duurzame(re) warmtevoorziening voor gebieden, inclusief de verduurzaming van de bestaande stadswarmte. De Warmtebuffer bij het warmteoverdrachtstation Zuilenstein op de hoek A.C. Verhoefweg en de Symfonielaan (principebesluit 2021-006) en ook de opsporing van aardwarmte zijn hier een uitwerking van.

De bestaande stadswarmte van Eneco (de helft van de woningen in Nieuwegein is hierop aangesloten) wordt duurzamer door er nieuwe duurzame warmtebronnen aan toe te voegen. Eneco beschrijft dit in de '[Routekaart verduurzaming warmte Utrecht en Nieuwegein](#)'. Mogelijke warmtebronnen zijn onder andere aardwarmte, oppervlaktewater en rioolwater. De ambitie van Eneco is om in 2040 vrijwel alleen nog duurzame bronnen te gebruiken. Op dit moment leggen we de verduurzaming van de stadswarmte vast in een samenwerkingsovereenkomst met Eneco. In de (aankomende) Wet collectieve warmte wordt de verduurzaming wettelijk vastgelegd, met de regierol voor de gemeente.

C) Relatie Transitievisie Warmte tot de Omgevingsvisie

Als de raad de Transitievisie Warmte vastgesteld heeft zal deze ook onderdeel gaan uitmaken van de volgende versie van de gemeentelijke Omgevingsvisie. De uiteindelijke keuze van de alternatieve warmtevoorziening die per wijk/gebied via de wijkuitvoeringsplannen bepaald zal worden, wordt vastgelegd in het omgevingsplan op grond van de Omgevingswet.

D) Relatie Transitievisie Warmte met ruimtelijke ontwikkelingen

Bestaande ruimtelijke ontwikkelingen worden zo goed mogelijk meegenomen in de Transitievisie. Een deel van de ontwikkelingen wordt aangemerkt als 'koppelkans' om pragmatisch, op een natuurlijk moment en op een meer efficiënte wijze (minder kosten, minder overlast) stappen te zetten. Voorbeelden kunnen zijn: nieuwbouwproject, vervanging riolering, programma Betere Buurten etc.

Bladnummer 7/7

Kenmerk

Onderwerp Raadsbrief voortgang warmtetransitie

Vervolg en planning

We gaan graag met u in gesprek over de conceptvisie die we u toesturen voor een dialoog tijdens een Avond van de raad in september 2021.

Voor het einde van het jaar komt het ter besluitvorming in de raadsvergadering.

Daarna kunnen we op de voorgestelde wijze starten met de gesprekken en co-creatie-trajecten met inwoners en de uitvoering.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

Ellie Liebrechts
secretaris

Frans Backhuijs
Burgemeester

Bijlagen Overzicht Besluitvorming en informatievoorziening aan de gemeenteraad
Memo Wet Collectieve Warmte
Hoofdstuk Uitgangspunten warmtetransitie

Kopie aan